

УДК 378.6:78(477.54):780.614.131

DOI 10.34064/khnum2-2204

Доценко Володимир Ігорович

заслужений артист України, професор кафедри народних інструментів
України Харківського національного університету мистецтв
імені І. П. Котляревського;
e-mail: vladimirdotsenko1962@gmail.com
ORCID 0000-0002-1350-9119

Ткаченко Вікторія Миколаївна

кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри народних інструментів
України Харківського національного університету мистецтв
імені І. П. Котляревського;
e-mail: viktoriya2001guitar@gmail.com
ORCID 0000-0003-2558-2863

**ТВОРЧІ СТРАТЕГІЇ КЛАСУ ГІТАРИ ХНУМ
ІМЕНІ І. П. КОТЛЯРЕВСЬКОГО**

Вивчення харківської гітарної школи та класу гітари ХНУМ від формування до сьогодення дозволяє виявити провідні вектори та ключові риси їх діяльності, серед яких пропонується виділити два: інноваційність та багатовекторність. Вже на етапі формування харківська гітарна школа заявила про себе інноваційністю – саме в Харкові було відкрито перші в Україні та СРСР гітарний клуб, в межах якого невдовзі з'явився перший в СРСР гітарний квартет, завдяки плідні співпраці із кафедрою аналізу та інтерпретології в 2008 році проводиться перша в Україні наукова конференція, присвячена гітарному мистецтву, одними з перших в ХНУМ гітаристи долучаються до діяльності міжнародної навчальної програми Erasmus+ та включаються в процес діджиталізації, проводячи online-виступи та успішно представляючи гітарний оркестр на міжнародному рівні, результатом чого стали два Гран-Прі в 2020 році. Вже в межах діяльності гітарного клубу про себе заявила інша провідна риса діяльності харківської гітарної школи – багатовекторність. Зібравши однодумців для обміну досвідом та

знайомством із зразками сучасного гітарного мистецтва, клуб «виплекав» і викладачів, майстрів інструментів, і музикантів-ансамблістів. Всі започатковані в минулому столітті напрямки поглиблюються і продовжують розгалужуватися в XXI столітті в діяльності класу гітари ХНУМ: просвітницька доповнюється науковою (конференції, захисти кандидатських дисертацій), педагогічна – методичним комплексом (методичні праці В. Доценка), виконавська та конкурсна – організаційною (журі, організатори конкурсів), сольне та ансамблеве виконавство – діяльністю оркестру. ■ **Ключові слова:** харківська гітарна школа, клас гітари ХНУМ, інноваційність, багатовекторність, діджиталізація.

Вступ. Історія харківської гітарної школи на сьогоднішній день охоплює вже більше 80-ті роки, починаючи від діяльності Б. Шопена, О. Мамона, І. Балана, С. Москаленка, В. Петрова, до її представників на сучасному етапі – викладачів класу гітари ХНУМ імені І. П. Котляревського – професора, заслуженого артиста України В. Доценка та кандидата мистецтвознавства, доцента В. Ткаченко і їх учнями, що вже репрезентують харківську гітарну школу за межами України. Одним з таких видатних випускників класу В. Доценка є всесвітньо відомий гітарист, лауреат безліч міжнародних конкурсів Марк Топчій, який виступає із сольними програмами на найпрестижніших концертних майданчиках і навіть дав сольний концерт в Карнегі-хол. Відомими в Україні та за кордоном стали випускники ХНУМ Ференц Бернат (Угорщина), Ігор Кордюк, Арсен Асанов, Станіслав Стешенко (Німеччина), Денис Панченко, Борис Бельський, Олександр Кулик, Михайло Тущенко, Вікторія Ткаченко, Ірина Шевчук, Олександр Кригін, Амалія Мартем'янова, Харківський гітарний квартет у складі Максима Трянова, Ірини Половинки, Сергія Горкуші, Андрія Брагіна (Україна).

Нещодавно відсвяткував свій 30-річний ювілей клас гітари, відкритий В. Доценко в 1989 р., що подарував університету безліч лауреатів міжнародних конкурсів, ансамблевих колективів та нові наукові дискурси. Вкупі з постійними змінами вимог суспільства до академічної освіти і діяльності музиканта це побуджує до осмислення її надбань і перспектив на сучасному етапі.

В сучасному гіперінформаційному просторі культури з мультиканальними потоками інформації, що тиснуть на слухача із різних джерел, повністю змінюються вимоги до музиканта в незалежності від типу його освіти і професійної підготовки. Вони вимагають мобільності мислення і постійної переоцінки специфіки діяльності цілої школи.

Сучасного музиканта, який прагне гідної оцінки результатів своєї діяльності, повинне визначати не тільки досконале володіння грою на інструменті, але й опанування різноманітними шляхами репрезентації свого мистецтва в сучасному культурному просторі, починаючи від концертних майданчиків до соціальних мереж і стрімінгових сервісів, закінчуючи лекціями, науковими конференціями та ґрунтовними дисертаційними дослідженнями і методичними працями. Виховання такого музиканта є питанням відповідного оточуючого контексту, і саме такий контекст пропонує на сьогоднішній день харківська гітарна школа, що тяжіє до постійного розширення векторів діяльності, починаючи від її розбудови і закінчуючи сучасністю. Саме інноваційність та багатовекторність дозволяють їй завойовувати нову аудиторію та бути конкурентоспроможною на національному та міжнародному рівнях.

Огляд літератури. Вивченням традицій харківської гітарної школи та класу гітари ХНУМ в окремих її аспектах займаються Ф. Бернат (2019), О. Кригін (2015), В. Ткаченко (2015), Л. Шаповалова (2008). Наймасштабнішою працею на сьогоднішній день є монографія Ю. Ніколаєвської «Харківська гітарна школа: таланти і час» (2017). Вивчаючи гітарну школу від її становлення до 2017 року, дослідниця висвітлює різні напрямки діяльності. Втім, її розвиток продовжується і на сучасному етапі, і тенденція багатовекторності набуває подальшого розгалуження, що й зумовлює актуальність заявленої теми статті.

Метою статті є визначення провідних стратегій діяльності класу гітари ХНУМ імені І. П. Котляревського. У відповідності до мети обрано такі методи, як історичний, що дозволяє виявити динаміку розвитку харківської гітарної школи в період її формування до сучасності; типологічний – для виявлення ключових напрямків діяльності та установок класу гітари ХНУМ на сучасному етапі.

Виклад основного матеріалу. На думку дослідників (Коваленко, 2019: 98), саме Харків став один з міст, де почалася розбудова професійної гітарної освіти. Після відкриття гітарного класу в Харківському музичному училищі 1939 року, цей процес охопив і інші українські заклади освіти, але був перерваний в 1948 році, оскільки гітара підпала під категорію інструментів, що «пропагували іноземну культуру» (Постанова ЦК, ВКП(б) «Про оперу В. Мураделі “Велика дружба”»). Після зняття обмежень на здобуття гітарної освіти, Харків також став одним з перших, де відкрився клас гітари – на початку 70-х – в Харківському інституті культури та пізніше – в училищі (1976) та Державному інституті мистецтв (1989).

«Заборонені роки» стали одним з важливих стимулів для пошуку музикантів альтернативних способів здобуття гітарної освіти та поширення досвіду між колегами, що й зумовило зародження багатовекторності харківської гітарної школи. Поява гітарного клубу на початку 1960-х років за ініціативи І. М. Балана стала не тільки щаблем на цьому шляху, але й одним з перших векторів діяльності, що виділив харківську гітарну школу з-поміж інших (він став першим не тільки в Україні, але й в Радянському союзі). На час, коли гітарні класи по всій країні було заборонено, клуб виконував функцію закладу «позаакадемічної» освіти, і, не зважаючи на назву, за думкою дослідників (Ніколаєвська, 2017: 11) був далеким від аматорства. Окрім популяризації сучасного гітарного репертуару та видатних гітаристів, в рамках клубу виник своєрідний гітарний «цех» в особі В. Олейніченко, який працював над виготовленням та реставрацією гітар (Ніколаєвська, 2017: 12). Діяльність гітарного клубу не обмежилася часом, коли музиканти не могли здобувати гітарну освіту у вишах, і була відновлена наприкінці 1980-х. Саме в ньому зародився унікальний колектив – квартет під орудою Ю. Стайка із двома терц-гітарами та бас-гітарою (Ніколаєвська, 2017: 17), що не мав аналогів у СРСР. Квартетне музикування стане в майбутньому одним з важливих відгалужень діяльності харківської гітарної школи. Отже можна говорити, що гітарний клуб став своєрідною творчою лабораторією харківської гітарної школи, в якій визначилася одна з найважливіших її установок – багатовекторність.

Педагогічний напрям харківської гітарної школи, починаючи з відкриття класу гітари в ХДІМ ім. І. П. Котляревського в 1989 році, стає тісно пов'язаний з іменем В. І. Доценка – учня Б. Шопена та В. Петрова, автора оригінальної методики викладання та активно концертуючого гітариста. На сьогодні вже можна говорити не тільки про клас викладача, але й про його власну гітарну школу. З 2000 року педагогічну діяльність класу гітари представляє також Вікторія Ткаченко. На думку засновника класу гітари, Вікторія має свій власний метод роботи, зокрема, в сфері барокового репертуару, що дозволило збагатити репертуарну палітру учнів класу (Ніколаєвська, 2017: 20). В діяльності гітарного класу, починаючи із його заснування, простежується стабільна тенденція до підготовки кадрів, що можуть представляти школу на міжнародному рівні. За період існування класу гітари ХНУМ ім. І. П. Котляревського студенти становились більше 100 разів лауреатами міжнародних конкурсів, давали концерти класу, виступали в Україні, Болгарії, Польщі, Німеччині, Угорщині, Іспанії, Португалії і т. д. Не зупиняється підготовка до конкурсів і на час самоізоляції в 2020 році. Так, студенти класу В. Доценка в котрий раз приносять перемогу: Р. Голубов завойовує I місце на міжнародному конкурсі в Петрері (Іспанія, травень 2020) та I місце на «Гітарних днях у Веленсі» (Угорщина, серпень 2020), І. Тарновецький здобуває I премію на міжнародному конкурсі «*World Art Games*» (Іспанія, листопад 2020), Гітарний оркестр під керівництвом В. Доценка виграє Гран-прі на XV Міжнародному конкурсі «Ренесанс гітари» (Білорусь, травень 2020), дует – Р. Голубов та К. Коновал (флейта) I місце II міжнародного конкурсу ансамблів та оркестрів «Велика гітара» (Білорусь, лютий 2020). Студенти класу В. Ткаченко також стають лауреатами на «Гітарних днях у Веленсі» (Угорщина, серпень 2020): Р. Мельничук отримує II місце, а О. Бойко та Д. Могільов III місця.

Розвиваючись в ногу з європейськими тенденціями освіти, клас гітари долучається до освітньої міжнародної програми *Erasmus*. Так, одним із перших, поряд із чотирьома студентами ХНУМ інших спеціалізацій (флейта, кларнет, фагот, віолончель), до участі в програмі було запрошено гітариста Р. Голубова, який пройшов річне стажування в Консерваторії міста Віго, Іспанія (*Conservatorio Superior*

de Musica de Vigo). Роком пізніше, у вересні 2018 року, в програмі Erasmus взяла участь А. Шнирьова. Навчаючись в Іспанії, студенти активно представляють клас гітари на міжнародних конкурсах і здобувають призові місця.

Не обмежуючись практичною роботою, педагогічні принципи класу гітари ХНУМ знаходять відбиття в теоретичних працях, зокрема В. Доценку належать навчальні посібники «Школа техніки гітариста» (1995), «Подолання технічних труднощів у виконавчій практиці гітариста» (2005), «Методика підготовки гітариста виконавця» (2005), стаття «Фізіологічні та психічні основи керування моторикою музичного виконавця». В комплексі вони утворюють міцне методичне підґрунтя для виховання сучасного музиканта – гітариста та свідчать про фазу систематизації принципів школи, яка наступає на межі ХХ – початку ХХІ століття, що підсумовує її практичні здобутки.

Незважаючи на активну педагогічну діяльність, В. Доценко залишається концертуючим гітаристом, який дає сольні виступи. Його репертуар охоплює стилістичний діапазон від бароко до сучасності, однак особливу перевагу музикант віддає музиці Л. Бауера («Хвала танцю», «Чорний декамерон», «Кубинський пейзаж», етюд), Е. Вілла-Лобоса («П'ять прелюдій», «Дванадцять етюдів») та Р. Дьенса. Деякі з творів були виконані ним в Україні вперше, зокрема Концерт № 3 «Елегійний» для гітари з оркестром Л. Бауера, який прозвучав в 2004 році (диригент – Богодар Которович). Прагнучи розширити темброво-технічні горизонти гітарного виконавства, В. Доценко першим в Україні (2010–2013) застосував при виконанні сучасної авангардної та джазової музики, поряд із акустичною гітарою, електрогітару *Multiac Grand Concert* і гітарний процесор *Roland VG-99*, який дозволив динамічно моделювати, нашаровувати та довільно комбінувати різні моделі гітар та підсилювачів.

Окремим відгалуженням виконавської діяльності класу гітари ХНУМ стає ансамблеве музикування. Поряд із студентським дуєтом О. Шеляженко та А. Кривенко, які стали лауреатами конкурсів у Польщі, Німеччині та Болгарії (1999–2000), також з успіхом давали концерти в Україні, Білорусі, Польщі, Угорщині, Німеччині дует Володимира Доценка та Вікторії Ткаченко (1997–2003), а згодом і фі-

лармонічний дует «Фієста» у складі В. Ткаченко та А. Мартем'янова (2004–2014). Серед провідних ансамблів на сучасному етапі виділяється «*Kharkiv Guitar Quartet*» (2008–2021). В його складі – учні В. Доценка, випускники ХНУМ – С. Горкуша, М. Трянов, І. Половинка, А. Брагін. Пропагуючи переважно сучасну музику, музиканти мають багатий досвід співпраці із композиторами музикантами і та представили вже більше 20 світових прем'єр (*Kharkiv Guiutar Quartet*, 2021). Діяльність цих ансамблів послужила зміцненню традицій харківської гітарної школи та їх подальшого розвитку в творчості музикантів молодших поколінь.

Окрім участі у концертних заходах, В. Доценка та В. Ткаченко проявляють себе як члени журі та організатори конкурсів та фестивалів. Так, в професійній скарбниці В. Доценка та В. Ткаченко – членство в складі журі понад 30 різних конкурсів. Серед останніх – Міжнародний гітарний конкурс «ГітArt» (2017), Міжнародний конкурс гітарного мистецтва «ГітAc» (Київ, В. Доценка – голова журі), Міжнародний конкурс та фестиваль «Гітарні дні у Веленсі» (Угорщина), Міжнародний конкурс «Ренесанс гітари» (Гомель, Білорусь). У 2019 на базі ХНУМ імені І. П. Котляревського був проведений перший міжнародний конкурс виконавців на класичній гітарі в межах IV Міжнародного конкурсу музичного мистецтва «Харківські асамблеї».

Продовжуючи розвиватись в сфері педагогіки та виконавства, харківський клас гітари водночас активно розробляє теоретично-наукові питання гітарного мистецтва. Саме в Харкові у квітні 2008 відбулася перша в Україні міжнародна науково-творча конференція «Гітара як образ світу: виконавське мистецтво і наука», організована разом із кафедрою інтерпретології та аналізу ХНУІ імені І. П. Котляревського. Ідея конференції викликала резонанс не тільки в Україні, але й за її межами, що стимулювало продовження цієї ідеї, і вже в 2010 році відбулася друга конференція «Лео Брауер і музичне мистецтво ХХ століття». Значний науковий потенціал кафедри був підтверджений серією успішних захистів гітаристами кандидатських дисертації, зокрема О. Жердзєва, В. Ткаченко, А. Тихонравова, О. Кригіна, Ф. Берната. Особливу увагу привертає праця В. Ткаченко (2013), присвячена уні-

версалізму музичного мислення в гітарному мистецтві, що своєрідно віддзеркалює основну установку всієї харківської гітарної школи на сучасному етапі. О. Кригін (2015) та Ф. Бернат (2019), в свою чергу, осмислюють співвідношення загальноєвропейських засад гітарного виконавства та їх національних втілень, тим самим розглядаючи харківську школу в контексті європейського мистецтва. Окрім конференцій, в Харкові відбувся перший в Україні семінар гітарних майстрів (2010), де були представлені 30 інструментів з різних країн світу.

Ілюструючи плідну наукову працю, клас гітари ХНУМ, разом із тим, не полишає просвітницької діяльності, започаткованої ще гітарним клубом. Серед заходів, спрямованих на популяризацію гітарного мистецтва, слід виділити щорічні концерти класу, присвячені пам'яті Віталія Петрова, які проводяться, починаючи з 2004 року.

Останнім з векторів діяльності класу гітари, що зародився нещодавно – в 2016 році, стало формування гітарного оркестру за ініціатииви В. Доценка. Спираючись на світовий досвід, він створив унікальний студентський колектив, який відкрив перед студентами-гітаристами нові можливості та нові завдання. Водночас, залучення оркестрових аранжувань дозволяє урізноманітнити палітру звучання концертного репертуару і посилює автономність гітари як не тільки сольного-ансамблевого, але й оркестрового інструмента.

Реалізуючи ідею гітарного оркестру, насправді В. Доценко відкриває не один, а відразу декілька напрямків діяльності. По-перше, це організація виїзних виступів, професійних відео- та аудіозаписів. По-друге, це робота над створенням репертуару, що передбачає опанування специфікою аранжування для гітарного оркестру. І, третє, це власне, підготовка до концертних виступів, яка вимагає особливої уваги, оскільки гітарний оркестр є достатньо вибагливим до акустичного простору залу.

На відміну від зарубіжних оркестрів, харківський поки що не має можливості придбати видові інструменти, які розширять його звукову палітру (як, наприклад, гітарроне в японському гітарному оркестрі). Втім, започаткування такого колективу свідчить про рух в сторону загальноєвропейських та світових стандартів гітарної освіти та мистецьких тенденцій.

Перед оркестром повстають досить складні завдання. Серед основних виконавсько-акустичних проблем, що повстають перед гітарним оркестром, є обмеженість барв крайніх регістрів (особливо за умов відсутності видових, як то 7-ми 12-струнні гітари, терц- та кварт-гітари), значна залежність інструментів від акустичних параметрів приміщення. Деякі питання щодо якості звуку доводиться корегувати в процесі підготовки до виступів зміною артикуляції і застосуванням електроапаратури. І в той час, як в залах ХНУМ імені І. П. Котляревського гітарний оркестр може звучати достатньо переконливо, при виступі на інших концертних майданчиках доводиться використовувати значне посилення звучання за допомогою мікрофонів.

Репертуар для гітарного оркестру знаходиться в фазі розбудови і представлений *квартетною* музикою (Л. Брауер: «Кубинський пейзаж з дощем» та «Кубинський пейзаж з румбою», Р. Дієнс; «Туніс, Туніс» з сюїти «Хамса», Е. Йорк: «Lotus Eaters», Ш. Рак: номери з сюїти «Ієронім Босх» та інші), *перекладеннями* творів старовинної, класичної та сучасної музики (як, наприклад, Жига із «Сюїти св. Павла» Г. Холста та «Інтродукція і Фанданго» Л. Боккеріні, «Лібертанго» А. П'яццоллі та «Місіма» Ф. Гласса), а також творами, *написаними для оркестру ХНУМ* та присвяченими В. Доценко («Доторкнутись натхнення» Д. Павлович, Угорщина; «Танок нічних хвиль» О. Кулика). Сьогодні цей репертуар активно поповнюється зразками перекладень, створених студентами, що грають в гітарному оркестрі, зокрема П. Васильковським («*El Vita*» Х. Ніна), М. Стрельніковим («Gregullion» Т. Крегульона), І. Червінським («Арія» із Бахіани № 5 Е. Вілла-Лобоса, «Щедрик» М. Леонтовича).

В умовах вимушеної самоізоляції музикантів в період карантину харківський гітарний оркестр одним з перших долучається до процесу діджиталізації концертної і конкурсної діяльності, результатом чого стають успішні *online*-виступи із здобуттям Гран-прі XV міжнародного конкурсу «Ренесанс гітари – 2020» (квітень 2020, Гомель, Білорусь) та Гран-прі II міжнародного конкурсу ансамблів та оркестрів «Велика Гітара» (лютий 2021, Білорусь).

Висновки. Отже харківська гітарна школа являє собою унікальне явище на теренах українського гітарного мистецтва, що визначається

новаторською винахідливістю, інноваційністю. Першим її оригінальним винаходом стає діяльність гітарного клубу в «заборонені» роки та часи, що передував відкриттю класів гітари у різних навчальних ланках. Саме в цей період зароджується багатовекторна установка школи, що включає не тільки популяризацію сучасної музики, але й діяльність гітарних майстрів, тенденцію до створення унікальних ансамблів, здібних представляти школу на гітарному рівні та тяжіння до активної комунікації – взаємо-обміну досвідом. Ці ідеї продовжують свій розвиток і на початку XXI століття.

Іншим унікальним здобутком класу гітари стала наукова діяльність, що виникла на основі тісної співпраці класу гітари із кафедрою інтерпретології та аналізу музики. Так, саме в Харкові проводяться перші в Україні наукові конференції, присвячені гітарному мистецтву (2008, 2010, 2012) та майстер-клас гітарних майстрів (2010). Ансамблеве музикування розвивається в різних напрямках – від дуетів до гітарного оркестру, а Харківський гітарний квартет, що своєрідно продовжує традицію квартету, започаткованого в 80-ті рр. XX століття, активно популяризує сучасну музику і представляє школу на міжнародному рівні. Ансамблеве музикування розвивається в кількох напрямках – дуетне, квартетне, а в останні роки доповнюється діяльністю гітарного оркестру, який вже гучно заявив про себе двома Гран-прі на міжнародних конкурсах, що проводились в *online*-форматі.

Таким чином, інноваційність та багатовекторність виступають провідними рисами діяльності класу гітари на сучасному етапі. Кожен з векторів знаходить подальше відгалуження і поглиблює зміст традиції школи. Так, виконавська діяльність супроводжується організаційною (конкурси, фестивалі, міжнародні стажування), педагогічна – розробкою питань методики навчання гітарі. Не обмежуючись просвітництвом, гітаристи активно розробляють наукові питання гітарного мистецтва (конференції, майстер-класи, захист дисертацій). В останні роки діяльність школи доповнюється такими векторами, як формування гітарного оркестру (2016–2017), співпраця із європейськими закладами вищої музичної освіти (в межах програми *Erasmus+*), активне занурення у процес діджиталізації, зокрема, у роботу *online*-конкурсів та *online*-трансляцій концертних заходів,

що вписує її діяльність в новітні тенденції розвитку музичного виконавства та освіти та свідчить про залучення до загальноєвропейських стандартів мистецької діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

- Бернат, Ф. Ф. (2019). *Загальноєвропейський еталон гітарного виконавства та специфіка його національних втілень*. (Дис. канд. мистецтвознавства: 17.00.03 – Музичне мистецтво). Харків, 205.
- Бойко, С. (2007). Гитарный оркестр. Retrieved from: <https://guitarmag.net/orchestra/>
- Гриненко, С. М. (2018). Гітарний оркестр: історія формування та сучасний стан. *Мистецтвознавчі записки*, 34, 302–309.
- Иванников, Т. (2014). Тенденции развития современных гитарных школ: североамериканские и кубинские проекции. *Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти*. (Когнітивне музикознавство: збірник наукових статей ХНУМ імені І. П. Котляревського). Харків, 40, 692–702.
- Коваленко, А. С. (2019) *Тенденції розвитку вітчизняної інструментальної гітарної освіти у другій половині ХХ століття*. (Дис. канд. педагогічних наук. 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки). Умань, 265.
- Кригін, О. І. (2015). *Універсалізм творчості Андреса Сеговії та його вплив на становлення вітчизняної гітарної школи*. (Автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства). Харків: Харківський національний університет мистецтв ім. І. П. Котляревського, 18.
- Ніколаєвська, Ю. В. (2017). *Харківська гітарна школа: таланти і час*. (Монографічний нарис). Харків, 108.
- Ткаченко, В. М. (2015). Володимир Доценко і його гітарна школа (до 25-річчя класу гітари Харківського національного університету мистецтв ім. І. П. Котляревського). *Культура України*, 51, 118–127.
- Шаповалова, Л. В. (2008) Володимир Доценко – НОМО MUSICUS. Інтерпретологічний коментар. *Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії практики освіти*. (Зб. наук.пр. Харк. держ. ун-т мистецтв ім. І. П. Котляревського). Харків, 23, 157–164.

Volodymyr Dotsenko

Honored Artist of Ukraine, Professor at the Department of Folk Instruments of Ukraine, Kharkiv I. P. Kotlyarevsky National University of Arts;
e-mail: vladimirdotsenko1962@gmail.com
ORCID 0000-0002-1350-9119

Viktoria Tkachenko

PhD in Art Studies, Associate Professor at the Department of Folk Instruments of Ukraine, Kharkiv I. P. Kotlyarevsky National University of Arts;
e-mail: viktoriya2001guitar@gmail.com
ORCID 0000-0003-2558-2863

**CREATIVE STRATEGIES FOR THE GUITAR CLASS
AT I. P. KOTLYAREVSKY KHNUA**

Introduction. *The guitar class, opened by V. Dotsenko in 1989, recently celebrated its 30th anniversary and presented the university with many winners of international competitions, ensemble groups and new scholarly discourses. Together with the constant changes in society's requirements for academic education and musician's activities, this encourages us to estimate its achievements and prospects at the present stage.*

*The aim of the article is to identify the key vectors of the guitar class of Kharkiv National University of Arts at the present stage. In accordance with the goal, such **methods** are chosen as historical, which allows to reveal the dynamics of development of the Kharkiv guitar school in the period of its formation to the present; typological – to identify key areas of activity of the guitar class at the present stage.*

Results and Discussion. *The study of the Kharkiv guitar school and guitar class of KhNUA from its formation to the present day allows us to identify the leading vectors and key features of their activities, among which it is proposed to distinguish two main ones: innovation and multivectority. Already at the stage of formation, the Kharkiv guitar school proved to be innovative – it was in Kharkiv where the first guitar club in Ukraine and the USSR was opened, within which the first guitar quartet in the USSR soon appeared, the first in Ukraine scholarly conference dedicated to guitar art, it was one of the first to join the digitalization*

process, conducting online performances and successfully presenting the guitar orchestra at the international level, resulting in two Grand Prix in 2020. Already within the activities of the guitar club, another leading feature of the Kharkiv guitar school – multivectority – has declared itself. Gathering like-minded people to share experiences and get acquainted with samples of modern guitar art, the club “nurtured” teachers, masters of instruments, and musicians-ensembles. All the directions initiated in the last century deepen and continue to branch out in the XXI century in the activities of the guitar class KhNUA: educational one is supplemented by scientific (conferences, defense of PhD theses), pedagogical one – by methodical complex (methodical works of V. Dotsenko), solo and ensemble performance – by the orchestra.

Conclusions. Innovativeness and multivectority become leading features of the guitar class of KhNUA at the present stage. In recent years, the school's activities are supplemented by such vectors as the formation of a guitar orchestra (2016), cooperation with European institutions of higher music education (Erasmus), active immersion in the digitalization process, in particular, online competitions and online broadcasts of the concerts, which fit its activity into the latest trends in the development of musical performance and education and shows the involvement in the European standards of artistic activity. ■ **Key words:** Kharkiv guitar school, innovation, multi-vector activity, digitalization.

REFERENCES

- Bernat, F. F. (2019). *Zahalnoievropeyskyi etalon hitarnoho vykonavstva ta spetsyfika yoho natsionalnykh vtelen [The common European standard of the guitar performance and the specifics of its national incarnations]*. (Dys. kand. mystetstvoznavstva: 17.00.03 – Muzychne mystetstvo). Kharkiv, 205. [in Ukrainian].
- Boiko, S. (2007). *Gitarnyy orkestr [Guitar orchestra]*. Retrieved from: <https://guitarmag.net/orchestra/> [in Russian].
- Hrynenko, S. M. (2018) *Hitarnyi orkestr: istoriia formuvannia ta suchasnyi stan [Guitar orchestra: history of formation and current state]*. *Mystetstvoznavchi zapysky*, 34, 302–309 [in Ukrainian].
- Yvanyukov, T. (2014). *Tendentsii razvitiya sovremennykh gitarnykh shkol: severoamerikanskii i kubinskii proektsii [The trend of modern guitar school: North American and Cuban projections]*. *Problemy vzaiemodii mystetstva*,

- pedahohiky ta teorii i praktyky osvity*. (Kohnityvne muzykoznavstvo: zbirnyk naukovykh statei KhNUM imeni I. P. Kotliarevskoho). Kharkiv, 40, 692–702 [in Russian].
- Kovalenko, A. S. (2019). *Tendentsii rozvytku vitchyznianoï instrumentalnoi hitarnoi osvity u druhii polovyni XX stolittia [Tendencies in the Development of National Instrumental Guitar Education in the Second Half of the 20th century]*. (Dys. kand. pedahohichnykh nauk. 13.00.01 – zahalna pedahohika ta istoriia pedahohiky). Uman, 265 [in Ukrainian].
- Kryhin, O. I. (2015). *Universalizm tvorchosti Andresa Sehovii ta yoho vplyv na stanovlennia vitchyznianoï hitarnoi shkoly [Universalism of Andres Segovia's work and its influence on the formation of the national guitar school]*. (Extended abstracts of candidate's thesis). Kharkiv: Kharkiv I. P. Kotlyarevsky National University of Art, 18 [in Ukrainian].
- Nikolaievska, Yu. V. (2017). *Kharkivska hitarna shkola: talanty i chas*. (Monohrafichnyi narys). Kharkiv, 108 [in Ukrainian].
- Tkachenko, V. M. (2015). Volodymyr Dotsenko i yoho hitarna shkola (do 25-richchia klasu hitary Kharkivskoho natsionalnoho universytetu mystetstv im. I. P. Kotliarevskoho) [Volodymyr Dotsenko and his guitar school (to the 25-th anniversary of the guitar class at Kharkiv I. P. Kotlyarevsky National University of Arts)]. *Kultura Ukrainy*, 51, 118–127 [in Ukrainian].
- Shapovalova, L. V. (2008) Volodymyr Dotsenko – HOMO MUSICUS. Interpretolohichni komentar [Volodymyr Dotsenko – HOMO MUSICUS. Interpretological commentary]. *Problemy vzaiemodii mystetstva, pedahohiky ta teorii praktyky osvity* (Zb. nauk. pr. Khark. derzh. un-t mystetstv im. I. P. Kotliarevskoho). Kharkiv, 23, 157–164 [in Ukrainian].

Стаття надійшла в редакцію 19 грудня 2020 року.